Esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva lukuvuosisuunnitelma

Takahuhdin koulun esiopetus

Vuodet: 2026 - 2027

Sisällysluettelo

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

4. Pedagogiset painopisteet

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

Kiusaamisen ehkäiseminen ja myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen ovat läpileikkaava osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Turvallista ja yhteisöllistä esiopetusta rakennetaan ennakoivasti:

- *ryhmäyttämällä*
- *vahvistamalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja*
- *aikuisten sensitiivisen läsnäololla*
- *yhteisillä toimintatavoilla*

***Miten minulla menee -kyselyn** tekevät työntekijät haastatellen kaikkia esioppilaita esiopetuksessa (liite 4). Miten minulla menee -kyselyn vastaukset toimivat keskustelun herättäjänä sekä yhteisöllisessä opiskeluhuollossa että huoltajien kanssa, mutta myös tausta-aineistona koulun kanssa työstettävään suunnitelmaan kiusaamisen ehkäisystä.*

***Miten minulla menee -kyselyn koonti (yksi per yksikkö) palautetaan 16.10.2026 mennessä tämän linkin kautta** Esiopetuksen kiusaamiseen liittyvä yksikkökohtainen koonti – Täytä lomake*

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

- *Miten ryhmäytätte lapset?*
- *Miten varmistamme, että lapsi saa kokemuksen osallisuudesta?*

- Selvitetään lasten mielenkiinnon kohteita, kuunnellaan rauhassa ja tutustutaan lapsiin

- Ryhmäyttämiseen liittyviä tutustumisleikkejä joissa on myös aikuiset mukana: sydänparin etsintä, koko vuoden leikkipari- ja leikkiryhmäarvonta, tervapata, värikuningas, nimileikit (pompelipossa), nimileikit pienryhmissä tosi tärkeitä, perinneleikit, viihdytysleikit (oppimisleikit)

- Ryhmäytyminen on koko vuoden jatkuva toimintatapa

- Vertaissuhteiden aktiivinen havainnointi ja ennakoiva työskentely niissä tukemiseksi

- Sosiogrammit mahdollisten vertaissuhteiden havainnoimisen työkaluna

- Huomioidaan jokaisen lapsen osallisuus esim. jokaiselle systemaattisesti vastaamisvuoro sekä pidetään huolta, että vaihdetaan kuulumisia kaikkien lasten kanssa.

- Tehdään yhdessä, kuunnellaan lapsia, jonojärjestyksen vaihtuminen päivittäin, toistetaan samoja leikkejä, jotta jokaisella on mahdollisuus osallistua (olla ensimmäinen, olla viimeinen jne.), pelisäännöt oman lelun päivästä,

- Sankarien päivät ryhmissä käytössä. Lapset saavat suunnitella pienryhmittäin yhden eskaripäivän.

- Annetaan lapsille vastuuta heidän taitojensa mukaisesti

- Annetaan lasten vaikuttaa ja päättää asioissa, joissa sen on mahdollista

- Otetaan lasten toiveet ja mielenkiinnon kohteet huomioon toiminnan suunnittelussa ja otetaan lapset suunnitteluun sekä toteuttamiseen mukaan.

Opetellaan leikkejä joita toistetaan useamman kerran, jotta jokaiselle lapselle tulee leikki tutuksi.

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

Kuvatkaa

- *miten yksikössänne käsitellään tunteita sekä toimet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi.*
- *miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet.*

Hyödyntäkää koulun kanssa yhdessä tehtävää suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä 2026-2027 (löytyy Power Apps:sta) ja Tampereen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelmaa 2026-2028, joka sisältää esi- ja perusopetuksen yhteisen osion.

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen | Opetushallitus (oph.fi)

Kohti turvallista koulua -materiaaleja (päivittyvät lukuvuoden aikana)

Tunnekasvatusmenetelmä tai -suunnitelma	**Toimet kiusaamisen jne. ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi**	**Miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet?**	**Koulun kanssa yhdessä sovittua, esim. toimintamalli**
- Tunteita käsitellään päivittäisissä arjen tilanteissa sekä leikin lomassa - Kaikenlaiset tunteet sallittuja, mutta harjoittelemme taitoja niiden ilmaisemiseksi - Hyödynnetään erilaisia keinoja tuteiden sanoittamiseksi kuten kuvatukea, piirtämistä - Hyödynnetään kirjallisuutta tunteiden käsittelemiseksi - Tavoitteena ryhmien sosionomien ohjaamat tunnetaitoryhmät yli ryhmärajojen, joissa keskityään erityisesti tunnetaitojen vahvistamiseen	-Käytetään pisarapuuttumista - Panostetaan ryhmäytymiseen sekä me-hengen luomiseen ryhmässä pitkin vuotta - Ryhmän sisällä olevien vertaissuhteiden aktiivinen havainnointi sekä niistä tiimeissä ja yhteisissä palavereissa keskusteleminen - Miten minulla menee -lomake työkaluna kiusaamisen havaitsemiseksi - Yhteistyö ja avoimuus perheiden kanssa - Sosiogrammit ryhmän sisäisten suhteiden havainnoimiseksi tarpeen mukaan	-Aikuinen mallintamassa omalla toiminnallaan; aikuiset huomioivat ääneen toistensa vahvuudet ja sanottavat niitä ääneen toisilleen, aikuiset sanoittavat ääneen lasten vahvuuksia, ns. puhutaan hyvää selän takana - Kehutaan pienistäkin onnistumisista - Kohdistetaan kehu lapsen toimintaan ei ainoastaan lopputulokseen vrt. "teitpäs hienosti tehtävät loppun" vs. "jaksoit työskennellä sinnikkäästi loppuun asti"	Koulun kanssa tarkennetaan yhteistä toimintamallia syksyn aikana. Lisäksi: Koulun kanssa on yhteiset pihasäännöt Yhteisöllinen oppilashuolto. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö Koulun laaja-alaisen erityisopettajan tunnit esiopetuksessa kerran viikossa. Kummitoiminta 2lk kanssa syksyn aikana.

4. Pedagogiset painopisteet

Lukuvuoden aikana esiopetuksessa painotetaan lapsen monilukutaidon, liikunnallisen elämäntavan ja luontosuhteen vahvistamista. Painopisteet kytkeytyvät esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin ja toteutuvat kaikessa arjen toiminnassa lasten osallisuutta ja vahvuuksia huomioiden.

Kirjatkaa tämän lukuvuoden konkreettisia toimia kolmessa painopisteessä.

Oppimisympäristöä kehitetään yhdessä lasten kanssa. Henkilöstö ymmärtää oppimisympäristön laajasti sisältäen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ulottuvuuden sekä digitaaliset ja ulkopedagogiset oppimisympäristöt.

Esiopetusryhmien välinen yhteistyö ja yhteisopettajuus on keskeisiä toimintamalleja esiopetuksessa. Hyödyntäkää liitteistä löytyviä Painopisteiden tukimateriaaleja (LIITE 1), Leikin havainnoinnin materiaaleja ja suunnitelmapohjaa (LIITE 9), Lukeva Tampere -ohjelman toimenpiteitä lukutaitotyössä (LIITE 2) sekä Yhteisöllisen opiskeluhuollon materiaaleja (LIITE 8) mm. tunnetyöskentelyssä.

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

Yhdenvertaisuuden vuoksi on tarpeen määritellä lukutaitotyöhön toimenpiteet, jotka minimissään toteutetaan kaikissa kaupungin esiopetuksen lapsiryhmissä.

Kirjatkaa konkreettinen suunnitelma, miten toteutatte alla olevia toimenpiteitä yksikössänne. Mikä on erityinen lukutaitotyön kehittämiskohteenne tänä lukuvuonna (valitkaa liiteestä 2.)?

1. *Panostetaan monilukutaitoa tukevaan vuorovaikutukseen lasten kanssa, kuten selkeään puheeseen ja sitä tukeviin kuviin sekä asioiden ja ympäristöjen nimeämiseen.*
2. *Toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä.*
3. *Tehdään lukeminen näkyväksi teemapäivillä ja -viikoilla järjestämällä vähintään yksi kirjatori tai lempikirjanäyttely toimintakaudella.*
4. *Jaetaan ja vahvistetaan henkilöstön osaamista KUKA-vastaavien ja yhteisten keskustelujen kautta.*
5. *Hyödynnetään Lukeva varhaiskasvatus -kyselyä yksikön toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.*
6. *Valitaan ryhmään tai yksikköön vuosittainen oma lukutaidon kehittämisteema (liite 1) ja kirjataan se pedagogisiin suunnitelmiin. Kirjataan myös toimenpiteet teeman kehittämiseksi.*

Kuvatkaa, miten toteutatte monilukutaidon eri osa-alueita esiopetustoiminnassa.

Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. (Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma 2025)

***KieliPeda-työvälinettä** käytetään esiopetuksessa tukemaan kielitietoisen esiopetuksen toteuttamista. Työväline auttaa ja tukee tiimejä kielellisesti vastuullisen pedagogiikan toteuttamisessa. KieliPeda-työvälineestä hyötyvät kaikki esioppilaat lapsen kielitaustasta riippumatta.*

- *KieliPeda-työväline: kielitietoisen oppimisympäristön arviointi (henkilöstön toiminta, oppimisympäristö, lapsen osallisuus)*

Kehittämiskohde lukuvuonna 2026-2027: Lukutaito arjen pedagogiikassa (kohdat 1,2,3)

Esiopetusvuoden aikana hyödynämme lukivalmiuksien tukemiseksi Ystävien eskari- materiaalia.

Esiopetuksessa osallistutaan keväällä västäräkin lukumatka- lukuhaasteeseen.

Vuoden aikana huomioimme lukemiseen ja kirjallisuuteen liittyvät teemapäivät.

Hyödynnämme vahvasti lasten toiveita kirjaston kirjoja lainatessa.

Yhteistyössä ykkösluokkien kanssa vahvistamme kielellisiä taitoja esim. Käytämme jokaisella yhteistyö kerralla samaa kirja sarjaa.

Syksyllä tehdään Lukimat ja tarvittaessa lapsikohtaisesti talven ja kevään osuus.

Esiopetusvuoden aikana etenemme esimatemaattisissa taidoissa Ystävien eskari- materiaalin mukaisesti.

Yhteistyössä ykkösluokkien kanssa harjoittelemme esimatemaattisia taitoja koko lukuvuoden ajan.

Käytetään puheessa ja arjen toiminnassa matemaattista puhetta

Lukuhetket arjessa päivittäin

Riimittely, loruttelu, laulut ja sanoilla leikittely arjen tilanteissa

6 Lukutaidon kehittämisteema lukuvuonna 2026-2027: Monilukutaidon tukeminen

Pohditaan mikä on totta ja mikä on tarua

Keskusteleva lukeminen; lapsi saa itse kertoa kuvitetusta sadusta

Keskustellaan luettujen satujen sekä kirjojen teemoista sekä sisällöistä lasten kanssa

Lasten kanssa erilaisten kuvien tarkastelu ja tuottaminen

Oppimisympäristöissä on esillä kirjaimia, numeroita, kuvakommunikaatiotauluja sekä matemaattisia taitoja kehittäviä materiaaleja sekä leluja.

Digitaallisen lukutaidon vahvistaminen: Bee-Bot, Kubo, Ipadit (Ekapeli, Molla ABC, Pikku Kakkosen eskari, Puro education, Papunet, Kuvilla-sivuston digikirjat

Älytaululla toimiminen

Tehdään retkiä ja tutkitaan lähiympäristön erilaisia kuvia ja tekstejä

Leikitään äänteillä, tavuilla, riimeillä ja sanoilla.

Tehdään sadutusta, tarinoita yhdessä lasten kanssa

Luetaan päivittäin ääneen ja keskustellaan luetusta

Harjoitellaan lasten omista lähtökohdista leikkikirjoittamista ja kirjainäänne-yhteyksiä (haamukirjoitus: lapset saavat itse kirjoittaa tietokoneella kirjaimia, etsitään niistä esimerkiksi omien nimien kirjaimia tai jo opittuja kirjaimia)

Kuvien tuottaminen eri menetelmillä: maalaus, piirtäminen, rakentelu, askartelu, valokuvaus ja digitaaliset kuvat

Tuotetaan tekstiä eri tavoin: tietokoneella, kynällä sekä toiminalliseti eri materiaaleja hyödyntäen sekä liikkuen

4 Kuka-vastaavan osaamisen jakaminen ja yhteiset keskustelut

Jaetaan materiaali- ja kirjavinkkejä yli ryhmärajojen. Veo (EO1) tarjoaa tukea ja vinkkejä osallisuuden tukemiseen ja luku- ja monilukutaitotyöhön, esimerkiksi kuvatuet tarinoiden läpikäyntiin ja vinkit keskustelevaan lukemiseen. Kysytään vinkkejä tarpeen mukaan talonpalavereissa KUKA-vastaavalta.

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

1.8.2026 voimaan tullut perusopetuslain muutos velvoittaa esi- ja perusopetuksen edistämään liikunnallista elämäntapaa. Uudistuksessa liikunnallisen elämäntavan edistäminen on lisätty tavoitteeksi erityisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä.

1. Arvioikaa yksikkönne toimintakulttuuria liikkumisen edistämisen näkökulmasta. Suositeltavaa on käyttää Liikkuvan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointia.

2. Valitkaa arvioinnin perusteella 1-3 kehittämiskohdetta lukuvuodelle alla olevista osa-alueista:

- *Toiminnan organisointi*
- *Liikkumisen lisääminen*
- *Motoriset taidot ja toiminnallisuus*
- *Osallistuminen ja osallisuus*
- *Oppimisympäristöt*
- *Yhteistyö lasten liikkumisen edistämiseksi*

3. Kirjatkaa konkreettiset toimenpiteet, miten toteutatte kehittämiskohteita toiminnassanne.

Linkkejä toteutuksen tueksi:

- *Liikkumisen vuosikello | Tasku*
- *Liikkumisen materiaalipankki | Tasku*
- *Liikkuva varhaiskasvatus tukisivusto*

Liikkumisen lisääminen, osallistuminen ja osallisuus sekä oppimisympäristöt

- lisätään päivittäistä ulkoilua mahdollisuuksien mukaan esim. jakoryhmien avulla sekä hyödyntämällä rauhallista hetkeä ulkoiluun (onko lasten vireystila millainen rauhoittumiseen)

- ryhmillä mahdollisuus käyttää koulun liikuntasalia ohjattuun liikuntaan

- lisätään ohjattua liikuntaa ulos erilaisten leikkien (piha- ja perinneleikit, sääntö- ja ryhmäleikit) sekä pelien muodossa

- liikutaan kävellen lähiympäristössä

- lisätään liikettä siirtymätilanteisiin sekä odotteluhetkiin esim. taukojumpalla sekä venyttelemällä

- hyödynnetään toiminnallisuutta pitkin päivää eri toimintojen esim. pistetyöskentely parissa

- tarjotaan mahdollisuuksien mukaan vauhdikkaampia leikkejä sisätiloissa (esim. lattia on laavaa tai esteratoja)

- yhteisissä ulkoiluissa voidaan käyttää hetki yhteiseen vauhdikkaaseen leikkiin, näin myös luonnostaan vähemmän aktiiviset lapset saavat mahdollisuuden hengästyä liikkuessaan

- hyödynnetään aktiivisesti Lupa liikkua -tunnit sekä mahdollisia muita tahoja liikkumisen tukemiseksi

- jäähallivuorot sekä mahdolliset ulkojäät aktiivisesti käytössä talvikaudella

- yhteisiä liikuntahetkiä koko ryhmän kesken, johon kaikki osallistuvat sekä pienryhmissä lasten taidot ja tarpeet huomioiden

- kysytään lasten toiveita sekä ideoita sille, minkälaisia liikuntatunteja he toivoisivat tai minkälaisia lajeja lapset toivoisivat voida saada kokeilla

- leikkien toistuvuus ja kertaaminen tukee kaikenlaisten toimijoiden osallisuutta

- lasten toiveleikkejä, joissa jokainen lapsi saa äänensä ja toiveensa kuulluksi, näin huomioidaan erilaiset liikkujat

- aikuinen mallintaa liikunnallista elämäntapaa lapsille, leikkimällä ja pelaamalla mukana sekä olemalla aktiivinen ulkoillessaan

- kuvatuki myös liikunnallisen toiminnan aikana

- pihan virikkeellisyyttä voitaisiin lisätä laminoitujen kuvitettujen liikuntakorttien avulla, jotka olisivat lasten tavoitettavissa

- yksikköön tilattu pihapelejä, joita tarjotaan lasten käyttöön

- hyödynnetään päiväkodin pihoja ja lähipuistoja liikkumisen mielekkyyden lisäämiseksi

- hyödynnetään älytaulua interaktiivisten jumppien kautta

- tabletti sekä kaiutin ulkoiluun mukaan, lisätään musiikkia ulkona liikkumisen innostamiseksi

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

Lukuvuoden 2026–2027 aikana paneudutaan ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen lapsen luontosuhteen vahvistamisen kautta.

Toimenpiteissä keskitytään seuraaviin ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen osa-alueisiin arvioinnin mukaisesti:

- *Oppiminen ympäristössä*
- *Oppiminen ympäristöstä*
- *Ympäristön puolesta toimiminen*

Mitä vahvuuksia olette yksikössä tunnistaneet?

Mitä osa-alueita yksikössä vahvistetaan lukuvuoden 2026–2027 aikana ja millä tavoin?

Vahvistetaan lasten taitoja oppia ympäristössä, ympäristöstä sekä toimia ympäristön puolesta

Toimenpiteet näiden taitojen vahvistamiseen:

-Retket lähialueen metsiin ja puistoihin, sekä mahdolliset bussiretket kauemmas luontoon.

- Viedään esiopetustoiminta luontoon; kaveri- ja tunnetaitojen harjoittelu sekä kielellisten ja matemattisten taitojen harjoittelu metsässä ja puistossa käyttäen luonnonmateriaaleja hyödyksi.

- Luonto vapaan leikin toimintapaikkana.

- Tuetaan lasten kokemusta luonnosta turvallisena ja luonnollisena paikanna liikkumalla ja leikkimällä luonnossa sekä käymällä retkillä ja tutkimalla luonnon ilmiöitä.

- Ulkoilu luonnossa ei rajoitu säätilaan; ulkoillaan säästä riippumatta tarjoten kokemuksia ja elämyksiä eri vuodenaikoina erilaisissa sääilmiöissä.

- Hyödynnetään luonnonmateriaaleja esim. kädentöissä.

- Tutustutaan erilaisiin lajeihin, joita Suomen luonnossa elää, sekä niiden ominaisuuksin. Tutkitaan maailman lajeja ja säätä.

- Luontokasvatus yhtenä painotuksena myös alkuopetuksen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

- Keväällä istutetaan esim. herneenversoja ja tutkitaan niiden kasvua yhdessä.

- Pohditaan lasten kanssa kestävään elämän tapaan liittyviä ilmiöitä mm. kierrättämisen näkökulmasta; kierrätetään yhdessä ja hyödynnetään kierrätysmateriaaleja kädentaitojen käytössä.

- Luonnossa tai kaupunki ympäristössä liikkuessa kerrataan sääntöjä, joiden puitteissa voi toimia ja liikkua.

- Puhutaan lasten kanssa joka miehen oikeuksista.

- Aikuiset kannustavat lasta pohtimaan ja havainnoimaan itse luontoa ja siihen liittyviä ilmiöitä antamatta suoria vastauksia.

- Hyödynnetään teeman käsittelyssä myös digimateriaaleja, kuten Aivot yhdessä käyttöön

Yksikkömme vahvuudet:

- Into kokeilla uusia ideoita ja materiaaleja
- Hyödynnämme